

Lärartips

till filmerna "I grumliga vatten"
och "Vet du vad din middag åt
till frukost?"

Naturskyddsföreningen 2012

Naturskyddsföreningen

Juni 2012

Hej lärare!

Naturskyddsföreningens filmpaketet för skolan innehåller fyra korta filmer:

- Anti Scampi
- Fisk växer inte på träd
- I grumliga vatten
- Vet du vad din middag ått till frukost?

Till de två senare filmerna finns denna lärarhandledning med förslag på diskussioner och övningar som klassen kan göra efter att ha sett filmerna. Vi tror att det passar bäst från mellanstadiet och uppåt. Diskussionsfrågorna kan självklart anpassas efter vad som passar gruppen.

På lågstadiet kan de två kortare filmerna visas. Möjliga samtal i samband med filmvisningen, även för lågstadieeleverna, kan vara att prata om hur människor och natur på andra sidan jordklotet faktiskt påverkas av oss som bor här. Måste det vara så eller går det att göra på något annat sätt? Hur skulle det kunna se ut?

Mer information och fördjupning kan ni hitta hos Naturskyddsföreningen www.naturskyddsforeningen.se under rubriken Natur och miljö och därefter Hav & Fiske.

Vi hoppas ni får användning av materialet och givande diskussioner runt filmerna!

Naturskyddsföreningen

Diskutera kring filmen:

I grumliga vatten

Ni har nu sett en film som visar de sociala och miljömässiga konsekvenserna av odling av jätteräkor. Kanske finns det en del som hört talas om problemen med denna industri, men antagligen var mycket fakta i filmen ny för många.

1. Lista problemen

Börja därför med att tillsammans lista de problem som filmen tar upp kring odlingen av jätteräkor. Gör en gemensam lista utifrån de vittnesmål som förs fram i filmen.

2. Argument för räkor

Försök sedan att komma ihåg de argument som förs fram kring varför denna industri är viktig.

Det kan t ex handla om pengar, om konsumenter i en annan del av världen som gillar att äta sushi och en del menar att det skapar utveckling i Bangladesh.

Titta sedan igen på problemlistan. Tror ni att det kan bli utveckling trots en förstörd miljö, konflikter och förtryck av människor?

3. Vem kan stoppa produktionen?

Argumenten för att fortsätta odla och äta jätteräkor verkar vara ganska få, och ändå fortsätter det att göras. Man tycker ju att någonting som är så dåligt borde gå att stoppa. Prata lite om vem det är som kan stoppa produktionen av jätteräkor:

Hur tycker ni att bönderna i Bangladesh ska agera för att få slut på odlingen av jätteräkor?

Vad har de egentligen för medel för att ändra situationen? Skulle ni själva våga protestera och riskera tortyr?

4. Vilket ansvar har företagen och vi själva?

Hur tycker ni företagen som äger industrin borde agera? Vad har företagen för ansvar? Finns det inga regler för hur mycket man får förstöra miljön? Kan man utöva påtryckningar på företagen som får de att ändra sitt beteende?

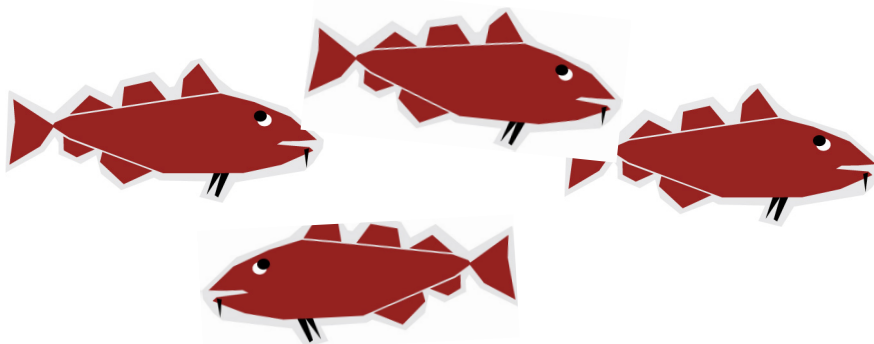
Varför tillåter den bangladeshiska staten att företagen förstör miljön? Och varför skyddar de företagen och låter arrestera de egna medborgarna som protesterar? Varför har företagen (som enligt filmen dessutom är utländska) så mycket makt över staten?

Vad kan vi göra här i de rika länderna? Spelar det någon roll om vi slutar äta jätteräkor? Tror ni att de som äter jätteräkor skulle tycka att de smakade gott om de visst hur mycket det skadar människor och miljö? Finns det andra saker vi kan göra för att stoppa det?

5. En framtid utan jätteräksodlingar

Prata till slut lite om hur det skulle kunna vara i Bangladesh om det inte fanns några odlingar med jätteräkor. Vem skulle förlora på det och vilka skulle vara vinnarna? Hur skulle samhället kunna fungera istället? Prata om de alternativ som filmen visar.

Prata också om hur ni tror vägen till ett sådant samhälle ser ut. Skriv upp saker som ni tycker ska präglade ett samhälle där varken miljö eller människor tar skada.

Gör en värderingsövning till filmen

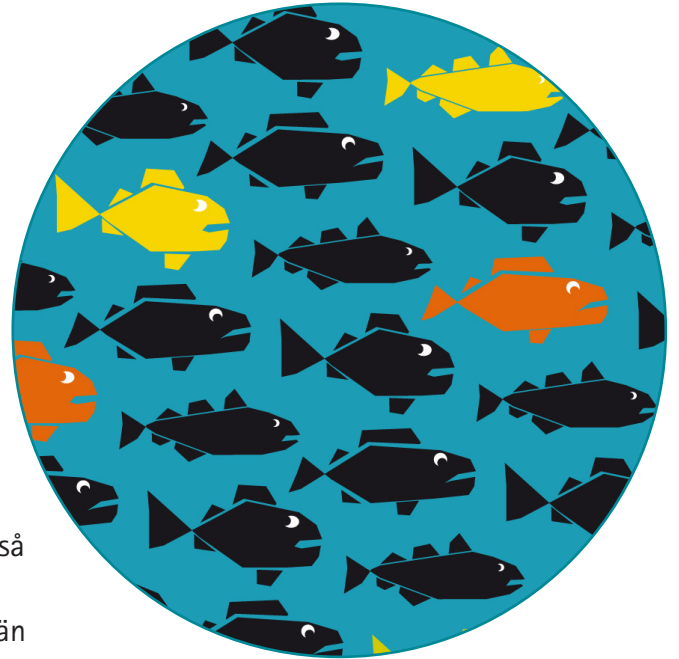
”Vet du vad din middag åt till frukost?”

I filmen "Vet du vad din middag åt till frukost?" visas sidor av fiskeindustrin som många inte kände till tidigare. Genom en kort film vet vi nu mycket mer om vad fisken på vår tallrik egentligen är.

Det kan vara en fisk som är odlad i Norge, som blivit matad med fiskmjöl producerat i Chile. Fiskmjöl som är nedmald småfisk fångad i Thailand eller Burma.

Men fisk är inte bara okomplicerad mat, utan kan också vara fylld med både miljöproblematik och förtryck av människor. Fiskens väg från hav till mat är allt annat än okomplicerad. Vad är det egentligen vi äter? Hur kan maten vi stoppar i oss ställa till problem på andra ställen i världen.

För att diskutera dessa svåra frågor kan ni använda er av värderingsövningen "fyra hörn". En värderingsövning är en metod man kan använda sig när man vill öppna upp en diskussion och undersöka ett tema från olika perspektiv. Det handlar inte om att hitta det rätta svaret, utan snarare lyfta fram olika aspekter av en och samma fråga.

Så funkar fyra hörn

- 1.** Läraren ställer en fråga, och varje hörn representerar ett svarsalternativ.
- 2.** Eleverna ställer sig i det hörn som bäst stämmer överens med deras åsikt. I varje hörn bildas det smågrupper, som diskuterar varför de ställt sig just där.
- 3.** Efter en kort diskussion i den lilla gruppen redovisar eleverna sina argument för sitt val. Alla grupper får då en sammanfattning av de andra gruppernas resonemang.

Förslag på frågor att ställa efter filmen

Vilket är det värsta problemet filmen tar upp?

Svarsalternativen kan vara:

Hörn A: Att människor i fattiga länder med våld tvingas jobba för att vi i väst ska kunna äta billig fisk.

Hörn B: Att havets naturliga miljö förstörs på grund av oansvarigt fiske.

Hörn C: Att vi i västvärlden bidrar till en sämre värld genom vår okunnighet om fiskeindustrin.

Hörn D: Öppet hörn där elever som har egna förslag ställer sig.

Vem är de värsta bovarna i filmen?

Hörn A: De thailändska fiskarna som tvingar ännu fattigare fiskare att jobba under tvång.

Hörn B: De chilenska fiskmjölsfabrikerna som bara vill tjäna pengar.

Hörn C: Vi som köper och äter fisken och jätteräkorna.

Hörn D: Öppet för egna förslag

Vem kan förändra den här situationen?

Hörn A: De företag som på olika sätt är del av fiskeindustrin.

Hörn B: Politikerna i varje land som borde skriva lagar som förbjuder miljöfarligt fiske och skydda sina medborgare.

Hörn C: Vi konsumenter som äter fisk.

Hörn D: Öppet för egna förslag.

Vad ska vi göra nu när vi vet hur mycket dåligt fiskeindustrin ställer till med?

Hörn A: Sluta äta fisk.

Hörn B: Köpa fisk som är miljömärkt med KRAV eller MSC.

Hörn C: Rösta på politiska partier som sätter press på fiskeindustrin.

Hörn D: Öppet för egna förslag.

Använd din makt när du handlar

Genom de val vi gör när vi handlar kan vi bidra till ett fiske som är mer uthålligt, både i Sverige och på andra sidan jordklotet. När många väljer samma sak är konsumentens makt stor – och ett viktigt stöd till politiska beslut.

Naturskyddsföreningen arbetar med fiskefrågan här i Sverige och genom våra samarbetsorganisationer på EU-nivå. Dessutom stödjer och samarbetar vi med miljöorganisationer i Syd som jobbar med frågor om fiske och jätteräkor. Vi påverkar politiker, väcker människors känsla för naturen och ger konsumenter hjälp att handla miljövänligt. Inom vårt marina arbete driver vi bland annat följande frågor:

- Europeiskt bottentrålsförbud
- Bort med alla miljöskadliga fiskesubventioner
- Flera marina reservat med effektivt skydd mot fiske, oljetransporter och exploatering
- Rättvisa fiskeavtal med länder i Syd

Bli medlem

Naturskyddsföreningen är en ideell miljöorganisation – ju fler vi är, desto mer kan vi uträtta. Du är viktig i det arbetet. Stöd oss genom att bli medlem. Ring 08-702 65 77 eller gå in på www.naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen